

Raaskallen over slavernij toestanden

Door

Mr.dr. Walther Donner (Don Walther Donner)

Op 1 juli j.l. was het weer raak met het geraaskal over slavernijtoestanden. De tragiek is dat zelfs intellectuelen die het beter zouden moeten weten hieraan meedoen. Allerlei mythen die ons logisch verstand geweld aandoen werden als gebruikelijk weer van stal gehaald. Elke oproep tot zelfrespect en zelfredzaamheid bleef als gebruikelijk uit. De mishandelingen en aframmelingsen die onze voorouders moesten ondergaan werden breed uitgemeten om daaruit argumenten te putten om de Hollanders daarvoor verantwoordelijk te stellen zodat ze kunnen worden uitgemolken of kunnen worden aangesproken voor genoegdoening zodat we onze trauma's kunnen kwijtraken. Nieuw was deze keer het verhaal van een schooljuffrouw die de kinderen voorhield hoe de slavinnen werden verkracht daarbij vergetend te vermelden dat in die tijd zwarte vrouwen niet behoefden te worden verkracht aangezien kinderen geboren uit een dergelijke daad het immers altijd beter hadden dan zwarte kinderen.

Afgaande van het gedram van de lieden die zich constant met de slavernij en met slavernij toestanden bezighouden, zou men zweren dat de slavernij nergens anders zo gewelddadig, zo vol uitbuiting, zo wreed is geweest als in ons land. Sterker nog, dat Suriname het enige land in de wereld is geweest waar slaven werden gehouden, want ik kan mij niet herinneren ergens anders een dergelijke uitbundige viering van de slaven emancipatie met vrije dag en al, meegemaakt te hebben. Zal ik enige mythen uit de wereld helpen?

Zo oud als de mensheid

Slavernij is wellicht zo oud als de mensheid en is van alle tijden en alle volkeren. Er zijn weinig mensen op aarde die met de hand op het hart kunnen verklaren dat niemand van hun voorouders ooit slaaf is geweest. Anderen een verwijt ervan maken dat hun voorouders onze voorouders hebben geknecht is deswege een stomme bezigheid. Volgens de Bijbel (zie Exodus) zijn de Joden bijna 2000 jaar slaaf geweest in Egypte totdat zij door Mozes uit dat land werden geleid. Sommige bronnen spreken van 600.000 mensen. Andere van drie miljoen. Daarna zijn zij honderden jaren slaaf geweest in Babylonie, het tegenwoordige Irak. Naar alle waarschijnlijkheid zijn er meer blanken en Indianen slaaf geweest en omgekomen door de slavernij dan zwarten. In de Griekse en Romeinse tijd wemelde het van de slaven en die waren beslist niet zwart. Het woord is zelfs afgeleid van Slavonija een streek in Oost Europa waar bijna een ieder slaaf was en een geliefd jachtterrein was voor het vangen van slaven.

Sparta, Athene en Rome

In het Sparta van de oudheid werd door geen enkele zichzelf respecterende Spartaan gewerkt. Het werken werd als een schande beschouwd. Alleen slaven werden geacht te werken. De Spartanen werden opgeleid tot soldaat. Dit beroep stelde hen in staat veel slaven te maken voor het gewone werk. Deze slaven werden Heloten genoemd. Dat het om enorme aantallen mensen ging blijkt wel hieruit dat volgens een volkstelling die in 307 VC in de stad Attica werd gehouden de bevolking bestond uit 21000 burgers en 400000 slaven. Vergelijk dat maar eens met het aantal slaven in Suriname. En men mene niet dat het er daar zo zachtzinnig toging. De Heloten moesten altijd een hoed dragen gemaakt van hondenvellen om hun status van hond te laten uitkomen. Als proeve van bekwaamheid moest elke jonge Spartaan een x aantal slaven doden. Elke heloot moest minstens eens per jaar in het openbaar afgeranseld worden om hem eraan te herinneren dat hij slaaf was hoe voorbeeldig hij zich ook gedroeg. Heloten die te dik waren geworden werden gedood omdat zij teveel hadden gegeten. Zijn eigenaar kreeg ook straf.

De schrijver Thucydides vermeldt dat in 425VC bij een inval van de Perzen de Heloten hadden geholpen bij de verdediging en zich daarbij geweldig hadden onderscheiden. Als beloning mochten zij de mannen uitkiezen die zeer dapper hadden meegevochten voor manumissie. Toen werden deze mannen 2000 in getal opgeruimd want zij zouden weleens de leiders kunnen worden van een opstand.

Ook de Romeinen hadden miljoenen slaven om te arbeiden op hun latifundia, dat waren grote landbouw ondernemingen en in hun mijnen. Het slavenleger van Spartacus dat vocht voor de vrijheid telde maar liefst 125.000 man.

Islam en slavernij

De slavenhandel kreeg een geweldige impuls bij de opkomst van de Islam. In 632 hield de profeet Mohammed zijn zegetocht in Mekka. Toen begon de expansie van de Islam. Heilige oorlogen werden links en rechts gevoerd om de mensen nolens volens tot de Islam te bekeren. Ging het niet goedschiks dan wel kwaadschiks.. In Europa (o.a. op de Balkan) in het midden oosten, in Noord Afrika, in India en overig Azië en tenslotte in Spanje. Ze veroverden bijna de halve wereld. Daarvoor waren enorme legers nodig maar Arabie was niet volkrijk genoeg om zulke grote legers op de been te brengen om te vechten of om landen blijvend te bezetten. De Moslims lieten miljoenen slaven op de tegenstander los. Zij stierven als mieren. Ondertussen hadden zij uit lijfsbehoud de tegenpartij zodanig gedecimeerd dat de Arabische cavalerie in actie kon komen om de overblijvende tegenstanders in de pan te hakken. In eerste instantie werden daarvoor Turkse slaven gebruikt Mamelukkers genoemd (betekent eigendom). Daarna kochten zij slaven uit Oost Europa op de markt te Kaffa in de Krim en vervolgens Christelijke slaven die in Venetie werden gekocht. Deze werden verkregen door jacht te maken op de voorouders van de huidige Duitsers en in Oost Europa o.a. Polen. Deze stad maakte het zo bont dat het in 1310 werd geëxcommuniceerd door de Paus. Een ieder kreeg het recht elke Venetiaan tot slaaf te maken.

Europa

Omstreeks het jaar 1000 was naar schatting 60 procent van de West Europese bevolking slaaf en bijna 80 procent van de Oost Europese bevolking. De Noormannen waren beruchte slavenjagers. Ze vingden slaven o.a. in Friesland en verkochten die in Zweden en Engeland.

De meeste grote steden hadden slavenmarkten. Die van Marseille, Dublin en Praag waren bekend. Ik noemde al die van Kaffa en Venetië.

Latere tijd

Tijdens het regime van Oliver Cromwell (hij leefde van 1599-1658) werden duizenden en duizenden Ieren en Schotten als slaaf verkocht aan plantages op Barbados, Bermuda en Jamaica. (naar schatting 200.000).

Toen de slavernij in 1869 in Rusland werd afgeschaft was 50 procent van de bevolking slaaf. Op het hoogtepunt van de slavernij in Rusland was 80 procent van de bevolking slaaf. Net als in Suriname moesten de slaven door de regering worden gekocht van de eigenaren. Maar in tegenstelling tot Suriname moesten de vrijgemaakte slaven dit geld terugbetalen. Ze mochten daar veertig jaar overdoen.

Mishandelingen

Afgaand op de talrijke wetten die in de Romeinse tijd steeds weer moesten worden uitgevaardigd om het straffen aan banden te leggen moet het in die tijd wel bar en boos zijn geweest. Ook in Sparta en Athene ging men weinig zachtzinnig met slaven om. Dat moest wel, want in deze landen had je op elke burger minstens twintig slaven en alleen door een constante terreur was het mogelijk deze massa's in toom te houden om de schrik erin te houden. Elke Spartaan sliep met zijn zwaard binnen handbereik en liep nooit ongewapend rond. De geschiedenis staat dan ook bol van slavenopstanden, die de onze op peanuts doen gelijken.

Rome

In 135 VC bijvoorbeeld kwamen de slaven op het eiland Sicilië in opstand. Meer dan 70,000 van hen namen hieraan deel. Het kostte de Romeinse legioenen ruim twee jaar om de rebellie te onderdrukken. Dertig jaar later in 104 VC was het weer raak. Nu van 40,000 slaven. Nu duurde het ruim vier jaar om hen eronder te krijgen. Ze werden bijna allen in de strijd gedood. De overblijvenden (4000 in getal) werden door de Romeinse generaal Manius Aquillius naar Rome overgebracht om in de arena tegen wilde dieren te vechten.

Dank zij de film hebben wij kennis kunnen dragen van een van de beroemdste slavenopstanden uit de geschiedenis namelijk die van Spartacus die in 73 VC plaatsvond. De Romeinen hadden een sport die als gladiatorspelen werd aangeduid waarbij slaven tegen elkaar moesten vechten tot de dood erop volgde of moesten vechten tegen wilde dieren. De gladiators kwamen onder Spartacus in verzet en bevrijdden links en rechts slaven. Op gegeven moment had Spartacus een troepenmacht van bijna 125.000 man, allemaal slaven die voor hun vrijheid vochten, hetgeen ons een indruk geeft van het aantal slaven dat er in die tijd werd gehouden. Na aanvankelijke successen bleek het slavenleger toch niet opgewassen tegen de getrainde legioenen die Rome tegenover hen stelde. Ze werden bijna allen gedood. 6000 van hen werden gekruisigd als reminder voor anderen die zich wensten te verzetten.

De Mamelukkers

Na de zegetocht van de profeet Mohammed in Mekka in het jaar 632 namen de moslims het besluit de wereld tot de islam te bekeren. Nolens volens. Als dat niet-vrijwillig ging dan maar met geweld. Maar dat betekende de wereld uitdagen. Nu is Arabie niet zo groot of volkrijk om het tegen de gehele wereld op te nemen. Geen nood. Er werd een unieke methode uitgedacht om het doel te bereiken namelijk door middel van slaven legers. Eerst werden de slaven gekocht in de Kaukasus, de Krim en het huidige Georgië. Daarna ging men zelf jacht maken op meer slaven. Ze werden Mamelukkers genoemd afgeleid van het Arabische Mamluk (eigendom). De slaven kregen een training als soldaat die net genoeg was om in de voorste linies te kunnen vechten uit lijfsbehoud.

Ze sneuvelden bij duizenden. Maar dank zij de mamelukkers zagen de moslims kans de halve toentertijd bekende wereld te veroveren. In 732 werd hun opmars in Frankrijk tot staan gebracht door Karel Martel de grootvader van Karel de Grote anders hadden ze heel Europa veroverd. Ze werden pas in 1492 helemaal uit Spanje verdreven. Columbus mocht zoals bekend, toen op ontdekkingsreis gaan om een andere weg naar Azie te zoeken. Dat gaf aanleiding tot een nieuwe vorm van slavernij. Die van de Indianen. Deze moesten als slaaf in de goudmijnen werken of op landerijen om de conquistadores van voedsel en rijkdommen te voorzien en om voor de expedities te betalen. Ook zij kwamen in verzet en werden met duizenden gedood. Haiti dat volgens de meeste bronnen bij de ontdekking een bevolking had van een miljoen zielen (Albert Helman houdt het in zijn Eldorado op 300.000 mensen) had na een tiental jaren nog geen 1000 Indianen over. Ook landen als Jamaica werden ontvolkt. Dit schiep de noodzaak van de import van zwarten.

Opstand der Mamelukkers

In 870 kwamen de Mamelukkers die in Egypte gelegerd waren onder ene Ahmad ibn Tulun in opstand. Ze zagen kans Palestina en Syrië te veroveren maar werden in 905 toch verslagen door het leger van de sultan. In 1250 kwamen ze weer in opstand. Hierna volgde een eeuwenlange strijd van Mamelukkers die vochten voor hun vrijheid tegen Mamelukkers die vochten voor de machthebbers. Door de enorme omvang van het rijk der Moslims waren de Mamelukkers dan weer in het ene rijk aan de macht dan weer in het andere rijk. Pas in 1831 kwam er een definitief eind aan deze gang van zaken. De manschappen voor deze enorme legers kwamen voornamelijk uit Oost Europa.

Caraibisch gebied

Ook in onze contreien kwamen de slaven vaak in opstand hetgeen soms leidde tot complete oorlogen. Op Jamaica hadden wij twee van die oorlogen. De eerste duurde van 1730 tot 1740 waarbij de Britten het moesten opnemen tegen twee legers. Een leger onder opperbevel van Queen Nanny en een leger onder opperbevel van Cudjoe of Kodjo. Met Cudjoe werd in 1739 vrede gesloten. Met Queen Nanny in 1740. (Het traktaat gesloten met Queen Nanny- een dappere vrouw- zou later dienen als modelverdrag voor de vrede met onze eigen marrons).

De tweede Marroonoorlog duurde van 1795-1796. Nu waren het de Britten die aan het langste eind trokken. Curieus is dat de overwinning was te danken aan een honderdtal honden die de Britten hadden laten overkomen uit Cuba die in staat waren de schuilplaatsen van de rebellen op te sporen. De overwonnen Marrons werden gedeporteerd dank zij de nieuwe denkbeelden over de slavernij vooral in Engeland, (zie mijn boekje Enige Juridische Aspecten van de Slavernij). een deel naar Canada (Nova Scotia) en een deel naar Sierra Leone, waar de laatsten prompt begonnen met slavenjachten op de autochtonen.

Tussen haakjes: de Marrons hadden op Jamaica bijna dezelfde oorsprong als in Suriname. Toen Jamaica door de Britten in 1655 werd veroverd op de Spanjolen konden de laatsten niet al hun slaven meenemen. Ze verdwenen toen in de bossen om de kern te vormen van latere weglopers. Toen Suriname in 1667 door Abraham Crijnssen werd veroverd gebeurde hetzelfde in ons land.

Guyana

In Guyana kwamen de slaven in 1760 in opstand. De Staten Generaal stuurden op verzoek van de West Indische Compagnie (de eigenaresse van het land) een leger onder leiding van de Zwitserse kolonel Louis Henri Fourgeoud daarheen om haar neer te slaan. Dat gelukte hem. Velen vluchtten naar Suriname om het leger van de Saramacca marrons die reeds jarenlang een guerrilla voerden tegen de machthebbers, die zou leiden tot een regelrechte oorlog, te versterken.

In 1762 werd met de Saramacca marrons vrede gesloten. Intussen was een nieuwe guerrilla uitgebroken aan de andere zijde van het land onder leiding van een mulat Bonni geheten. Weer werd op Fourgeoud een beroep gedaan om de zaak neer te slaan. Hij arriveerde in 1772 in Suriname om het op te nemen tegen Bonni, maar hier had hij minder succes dan in Guyana. In 1778 vertrok hij onverrichterzake met het restant van zijn troepen (100 man van de troepenmacht van 1200 man die hij had gekregen uit Holland) terug naar Europa. De klus moest worden geklaard door de redi moesoe negers die waren gekocht van de slavenhouders ad 1200.-gulden per stuk om tegen een maandsalaris van 9 gulden en een stuk grond in de buurt van Paramaribo hun broeders die voor hun vrijheid vchten dood te schieten.

Redi moesoës

De nakomelingen van de redi moesoës houden zich sedertdien onledig met het maatschappelijk doodschietsen van de landgenoten die hun best doen om Suriname vooruit te brengen. Dat doen zij door middel van ingezonden stukken in de kranten en roddel. Bovendien beklagen zij zich continu over door hun voorouders in het verleden ondergane leed en over discriminatie. Op Curacao heeft men een benaming voor deze mensen: franc tireurs sluipschutters, mensen die vanuit het verborgene hun medemensen beschieten. Bij de benoeming van mevrouw Bijlhout tot minister in Nederland konden de Nederlandse bladen binnen 24 uur beschikken over haar doopceel. Zo raakten wij een ministerszetel kwijt en gaven de Turken en Marokkanen daardoor de kans om ons in te halen. (Uit vrees voor de sluipschutters heb ik destijds een kandidatuur voor het Europese parlement of voor de Eerste Kamer moeten afwijzen). In 1935 verzuchtte premier Colijn in de Tweede Kamer : "Álles wat in Suriname is beproefd, het is alles eenvoudig mislukt. De dingen zijn niet gemakkelijk. Men werkt elkaar altijd tegen. Het is altijd pappen en nathouden geweest en hopen dat het maar goed gaat, ooit, misschien. En daarom wilde ik wel, dat eenmaal iemand opstond die wel wist wat er gedaan zou kunnen worden. Ik doe het mogelijke. ' Aldus de minister president. Hij had nooit gehoord van redi moesoës anders had hij geweten waar de schoen wrong.

Het steeds maar lamenteren over de slavernij is verspilling van tijd en energie. Tijdens de regering Emanuels werd emancipatiedag veranderd in Dag der Vrijheden. De bedoeling was dat elk jaar iemand die zijn leven had gegeven in de strijd voor de vrijheid van anderen zou worden herdacht om zo de jeugd van rolmodellen te voorzien. Martin Luther King, Abraham Lincoln, Nelson Mandela, Iding Soekarno, Mahatma Gandhi, Willem de Zwijger, Simon Bolivar, Toussaint Louverture., Francisco de Miranda, Bonni.